

Ooperimaja ja Laia tänava vahel

Maria – Tiiu Kütt.

Leonard Bernstein muusikal "West Side Story" Eesti Muusikaakadeemia, Estonia Teatri, Tallinna Pedagoogikaülikooli ja AS ARISTO ühistööna Linna-hallis

Luues "West Side Storyt" lähtusid Bernstein ja tema kaasautorid soovist kirjutada teos, millel oleks ooperi jõud, kuigi kasutades selleks muusikalise komöödia tehnikat. Tulemus tundus (oli?) juba

Stearns, et viies sisse laulu "Somewhere" kurblik-kaebliku, ahistava muusikalise motiivi laulu "Tonight" lõputaktidesse, viitab Bernstein sellele, et armastajad on surmale määratud nende suhte algusest peale.

Vahest on Bernstein *džäss-sümfonism* "West Side Storys" üleüldse mõneti sümboolne. Džäss – Musta Mandri pärand, millega jän-

autor ja esmalavastaja) koreograafiaga on aga lood veelgi keerulisemad. 1960. aastal vändatud filmis (peaosas Natalie Wood) on seda nimetatud džässil põhinevaks klassikalise tantsu tugevate mõjutustega, hispaania tantsu leksikat haaravaks, orientalistlike sugemetega liikumiseks... Mait Agui ei lähtu õigupoolest neist ühestki – kui, siis vahest veidi Robbinsist endast – on

"WEST SIDE STORY" BROADWAY JA OOPERIMAJA VAHEL,

siis meie saame rääkida "West Side Storyst" Ooperimaja (Muusikaakadeemia, Estonia) ja Laia tänava (Pedagoogikaülikooli kultuurharidus) vahel. Iga oma. Nii mõnigi võib küsida, miks ja milleks see kõik? Paremini me ehk ei suuda ja halvemini teha pole jälle mõtet. Kõik need kangutamisi kul-

kat. Tulemuse tundus (oli?) juba eelnevalt heaks kiidetud, kuna töötas teostuda "Broadway kauaaegne unistus ühendatud sõna-, muusika- ja tantsuetendusest. Ent, nagu Bernstein ise lõpuks mõonis, *ooperit* siiski ei sünninud, vaid muusikal, milles on küll mõningaid viiteid ooperile. Näiteks laulus (ehk arias) "Maria" esinev kõrge si-bemoll nõuab tenorilt pigem ooperikoolitusega kui show-muusikalikku häält. David Patrick S t e a r n s – arutledes teemal "West Side Story" *Between Broadway and Opera House* – rõhutab muusikalise sümboli osa ja tähendust muusikalis. Selles mõttes spetsiifilisemad teemad – kirjutab ta – on lauludes "Something's Coming" ja "Maria". Mõlemad põhinevad mõnel kolme-noodi motiivil. Esimene kõlab Tony laulus "Who knows?" ning kordub hiljem uuesti Maria nime muusikalises lahenduses. Viimast korda kõlab see motiiv suurendatud kvardis, on "igatsev eellök" armastajate kohtumisele – nõuab lahendust, tõmbab Tonyt vastupandamatult Maria poole... Samuti leiab

Rivaalid: Lauri Vasar (Bernardo) ja Rauno Elp (Riff)

kidel nagu ka puertoriikolastel alg-selt mingit pistmist ei tohiks olla – on lava loos ometi nii tühtede kui ka teiste muusikaline ja plastiline väljendusvahend. Võimalik sellepärast, et ühed peavad end *ameeriklasteks* ja teised veel päriselt pole? On seega kõige *ameerikaliku* iseloomustus, väljendus. Vihje?

Jerome R o b b i n s i (idee

küllaltki alalhoidlik, säilitades oma aastate jooksul väljakujunenud isikupärast leksikat. Kandes seda kaasas tantsuseadest tantsuseadesse. Küll on ta aga kena tööd teinud Muusikaakadeemia tudengitega – need ei eristu Pedagoogikaülikooli (suurema) füüsilise ettevalmistusega tantsijatest millegi poolest.

Selliste lavalugude puhul on mõnesugune jälgendamine ilmselt peaaegu vältimatu. Nii mõnigi vaatataja, kes *Estonia* repertuaariga kursis, kuulis võib-olla Marias veidi Helgi Sallot või siis Katrin Karismad. Nõnda et mingisugune oma lavaelu – võib vahest öelda isegi traditsioonid "West Side Storyl" – on ka Eestis. 1964. aastal H. Sallo ja H. Vasaraga "Estonias" ning 1986. aastal Rakvere Teatris Ü. Vilimaa lavastuses. Sinna vahele mahub veel S. Nõmmiku läbilõige "West Side Storyst" – "Sel ööl" "Estonias". Mis siis veel kõnelda sõltuvusest originaalist. On ju see kino ja televisiooni vahendusel mitmeid kordi jooksnud meie ekranaidel.

Kui *ameeriklastel* oli põhjust arutleda teemal

mõtet. Kõik need kangutamisi kulgevad maailmakuulsad suurteosed meie tagasihoidlike võimete juures võivad anda oodatule sootuks vastupidise efekti. (Tegelikult on ju võimalusi niisuguste teostega tegelemiseks muidki – kontsertettekanne näiteks.) Ei saa ju ka väita, et saadi hakkama millegi suurega. Ilmselt oleksid antud juhul mõlemad hinnangulised äärmused väärad. Pigem võib tunnustada, et "West Side Story" *tehti ära*, katsetati esitada džäss-sümfonismi. Kuid juba see fakt iseenesest on tähelepanuvääriv. Meie euroopaliku koolitusega muusikakultuurile on nimetatud valdkond võõras. Kõike võib ju noodist mängida, mängima õppida, kuid erinevad muusikakultuurid nõuavad peale kutseliste oskuste ka muusikastiilile vastavat tunnetust. "West Side Story" etenduseks kokku kutsutud, kombineeritud orkester oli selles osas ilmselt meie võimalustest lähtudes parim. Orkester mõjus ebakindlalt ehk ka seetõttu, et firma *Music Theatre International* abil jõudis partituur USAst Moskva kaudu kohale n.ö. viimasel minutil. Ja veel – Linna-halli suur saal ei kätke endas sama võrra suuri võimalusi, pigem pärsib kui soodustab niisuguseid ettevõtmisi. Akustikaprobleemid, tehnika (mikrofonid), mis krõbisema kipuvad jpm. Aga noored olid vaprad ja said hakkama. Tiiu K ü t i l (Maria) ja Lauri V a s a r a l (Bernardo) olid pealegi nende esimesed suured rollid suurel laval. Ja üldsegi mitte saamatult esitatud.

Ja elu kulgeb omasoodu ning on nii väsitavalt proosaline: miski ei takista näiteks kahel soliidises eas daamil Lasnamäe bussis käsipidi kokku minemast. Põhjuseks ikka too sama lepitamatu verivaen, mille põhjused sügaval kultuuri(tuse) erinevustes. Lasnamäe "West Side" ?!

VAHUR VÄRK

Bernardo surm.